

Diarienummer Ku2020/02393
Remissvar

2022-05-19

Dnr Ku2020/02393

Kulturdepartementet

Remissvar från Ibn Rushd studieförbund över slutbetänkande: Rätt mottagare- Granskning och integritet (SOU 2021:99).

Om Ibn Rushd

Ibn Rushd är ett studieförbund med fokus på mångfald, rättigheter och livsåskådning. Vår vision är att muslimer ska vara en självklar del av Sverige.

Vårt utbud av studiecirkel och kulturarrangemang skapar delaktighet och bidrar till att människor med olika bakgrund möts, stärks och lär sig tillsammans. Med folkbildning som verktyg arbetar vi för ett samhälle där demokratin inkluderar alla.

Ibn Rushd står bakom allas lika värde och tar avstånd från våld och våldsbejakande extremism (läs mer i [idéprogram](#)).

Ibn Rushds övergripande förslag för demokrativillkoren

Tio förslag för att minska demokrativillkorens negativa konsekvenser

- Garantera att ansvarig myndighet har grundläggande kompetens om civilsamhället
- En permanent arbetsmodell och definition av relevanta termer så som "kopplingar" bör införas
- En återremitteringsfunktion bör införas vid undermåliga granskningar
- Varje ny administrativ pålaga bör utvärderas, dels utifrån en proportionalitetsbedömning, dels utifrån den samlade regelbördan som den nya administrativa uppgiften bidrar till.

Diarienummer Ku2020/02393

Remissvar

- Regeringen bör genom regleringsbrev uppdra åt myndigheter att prioritera att de grundlagstadgade rättigheterna inte får skadas eller inskränkas genom eller på grund av granskningar av demokrativillkoren
- Regeringen bör utreda om den nya stödfunktionen snarare bör förläggas vid den myndighet civilsamhället har återkommande kontakt med och förtroende för (MUCF, FBR etc.) alternativt Brottsförebyggande rådet som har ett mandat mer i linje med demokrativillkorens syfte
- Handläggningstider, service och bemötande samt antalet samråd mellan myndigheter och civilsamhällets organisationer bör vara en del av en årlig uppföljning som särskilt tittar på hur minoriteter och andra samhällsgrupper blir granskade i relation till helheten och mellan grupper
- Vid granskning ska statliga myndigheter tydligt specificera utifrån vilka grunder och vad granskningen inbegriper
- Civilsamhällets organisationer ska i regel enbart behöva lämna in en uppgift en gång till en myndighet eller stödfunktion
- Den organisation eller individ som nämns i ett granskningsärende ska informeras om detta

Skydd av personuppgifter

Skyddet för fysiska personer vid behandling av personuppgifter är en grundläggande rättighet <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>. Artikel 8.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och artikel 16.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) föreskriver att var och en har rätt till skydd av de personuppgifter som rör honom eller henne. Skyddet tillåts kringås enligt §10 när en myndighet ska fullgöra en rättslig förpliktelse, för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i myndighetsutövning.

Betänkandet visar att incitamentet för att införa viss personuppgiftsbehandling vid nationellt centrum mot våldsbejakande extremism är tvådelat 1. att bibehålla privata aktörer inom välfärdssektorn samt 2. på grund av en ökad efterfrågan från bidragshanterande organ. Endast indirekt verkar kriterierna för §10 uppfyllas. Skyddet är i för sig inte tillämpligt enligt §16 på frågor som rör skyddet av grundläggande rättigheter och friheter eller verksamhet rörande nationell säkerhet.

Symbolpolitik eller riktiga satsningar?

Men betänkandet uppvisar inte några belegg för att ett sådant hot skulle vara en utbredd företeelse inom civilsamhällessektorn med 200.000 föreningar. Hittills har bidragsorgan och beslut som rör stöd till civilsamhället hanterats av folkvalda och stödjande funktioner så som MUCF och Folkbildningsrådet. Hoppet till att förlägga en

Diarienummer Ku2020/02393
Remissvar

ny funktion vid nationellt centrum mot våldsbejakande extremism/Center mot våldsbejakande extremism (CVE) som tills nu saknat kunskap, kompetens om och nätverk i civilsamhället upplevs oproportionerlig i jämförelse med problemets utbredning. Agendan upplevs snarare vara att förstärka symboliken av att demokrativillkoren handlar om just nationell säkerhet än att på allvar hantera antidemokratiska och våldsbejakande fraktioner i samhället.

Problemets omfattning

I betänkandet nämns att 100-tals miljoner av offentliga medel har betalats ut till verksamheter som har kopplingar till våldsbejakande extremism enligt Säkerhetspolisen (s. 53). Det är givetvis helt oacceptabelt och det sägs i anslutning till detta att det är svårt att bedöma hur omfattande problematiken är. Även om det var 10-tals miljoner så skulle det vara oacceptabelt men bedömningen väcker en rad frågor. Hur mycket är 100-tals miljoner, är det rimligt att tro att det betyder ungefär 100-miljoner? Inom vilken tidsram är bedömningen gjord? Är det årligen, eller handlar det om den senaste mandatperioden eller det senaste decenniet? Hur stor är andelen som har gått till civilsamhällesorganisationer och hur mycket har gått till välfärdsverksamhet? Viktigast av allt är kanske ändå vad som har hänt med de utbetalade medlen? I vilken utsträckning har det gjorts polisanmälningar? Hur mycket har återkrävts, hur mycket har betalats tillbaka? Har befintliga funktioner kunnat fånga upp dessa företeelser och agera på dem. Utav betänkandets verksamhetsexempel framgår att både polisen och säkerhetspolisen involverar sig i ärenden när de anser det befogat. Det är oklart vad en ny stödfunktion skulle tillföra när det kommer till polisiära myndigheters handlingsutrymme och vilket behov den skulle fylla.

Strukturell diskriminering replikeras

Vidare står det §15 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679> För att förhindra att det uppstår en allvarlig risk för att reglerna kringgås bör skyddet för fysiska personer vara teknikneutralt och inte vara beroende av den teknik som används. I betänkandet framkommer att tekniken som använts hittills för att starta en utredande process om en organisation eller individ har detta skett i form av ett slags "angiveri" där bidragsorgan på eget bevåg hör av sig till exempelvis Säpo när de misstänker att något fel. Det finns inga skäl att tro att just i hanteringen av säkerhetsfrågor och demokrativillkor skulle människor vara mindre fördomsfulla eller mindre benägna att utgå från strukturella stereotyper och bias än annars. Det är alltså mycket sannolikt att de personer och organisationer som blir utredda i större utsträckning tillhör grupper som generellt blir anklagade för brott och fusk. Inte för att dem är mer brottsbenägna utan för att den mänskliga psykologin och samhällets inneboende rasistiska strukturer innebär en snedfördelad profilering och misstänksamhet gentemot vissa grupper. Se exempelvis rapport från BRÅ <https://bra.se/om-bra/nytt-fran-bra/arkiv/press/2021-08-25-ny-brastudie-misstankta-for-brott-bland-personer-med-inrikes-respektive-utrikes-bakgrund.html> Den så kallade tekniken som hittills har använts för att starta

Diarienummer Ku2020/02393
Remissvar

grankningsprocesser är alltså inte neutral. Det framkommer inte i betänkandet hur den nya stödfunktionen ska komma tillrätta med detta så att både uppstart och bedömning görs utifrån neutrala principer.

Rapporter om ökad islamofobisk rasism

Flera rapporter från bland annat Barnombudsmannen, Brottsförebyggande rådet, Rädda barnen Sverige och LSU – Sveriges ungdomsorganisationer rapporterar om ett ökat hat och hot mot minoritetssamhällen, särskilt riktat mot det muslimska samfundet. Hatbrott motiverade av islamofobi har fördubblats under de senaste 10 åren. Nästan hälften av de icke-statliga organisationerna har upplevt någon form av hot och hat mot dess företrädare under det senaste året. Cirka 10 % av icke-statliga organisationer har varit tvungna att anpassa säkerhetsåtgärderna på grund av hat och hot. Inklusivt att ställa in möten, byta mötesplats, hålla möten hemliga och stänga av kommunikationskanaler inklusive sociala medier. Särskilt barn lider av minoritetsstress och internaliserad rasism och hindras i sin vardag på grund av rasism. Att bli utsatt för rasism i skolan får livslånga konsekvenser. Minoriteter och icke-vit riskerar att utsättas för diskriminering och hatbrott i större utsträckning, läs <https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2021-03-31-islamofobiska-hatbrott.html>

Berörningskräck och extremisering

Ibn Rushd och dess medlemmar vittnar redan idag om snedfördelning på grund av islamofobisk rasism och den ojämlika behandlingen till följd av den, samt den omedelbara berörningskräcken som uppstår i relation till en misstanke riktad mot en muslimsk organisation eller person. Berörningskräcken som medföljer misstanken om att inte vara "tillräcklig demokratisk" innebär att minoriteter och enskilda icke-vita personer måste kämpa för att tillgodoräkna sig rättigheter som andra får oavhängt. Berörningskräcken går hand i hand med den medvetna och omedvetna extremiseringen av icke-vita aktivister <https://www.ibnrushd.se/se-seminariet-inkluderande-demokrati-i-efterhand/> Det är mycket viktigt att Demokrativillkoren inte kan användas för att ytterligare försvaga muslimska organisationers röstbärrull eller muslimska aktivisters yttrandefrihet. Vilka åtgärder kommer vidtas för att säkerställa detta? Betänkandet svarar inte på hur man ska förekomma eller minska risken för berörningskräck som redan idag är en allvarlig konsekvens av ryktesspridning och lokal tillämpning av demokrativillkor.

Uteslutning och återdemokratisering

Betänkandet svarar heller inte på vad som faktiskt ska hända med de som hamnar utanför och de som inte uppfyller demokrativillkoren? Vad är deras möjligheter till att "återdemokratiseras" eller är intentionen en livslång svartlistning och utanförskap? Utanförskapskapitalet kan i sin tur skapa stora utmaningar för samhälle och offentlighet som i längden är mycket mer kostsamt än det ideella engagemanget i civilsamhället. Ibn Rushds medlemmar vittnar redan nu om en känsla av att vissa organisationer och

Diarienummer Ku2020/02393

Remissvar

människor utesluts från att delta i samhället på grund av att deras organisering, särskilt i föreningsformen eller inom ramen för trossamfunden, politiker tolkar dem som ett hot mot samhället. Samtidigt rapporterar flera medlemsorganisationer att de utsätts för brott som aldrig utreds, att ansökningar om att sätta upp övervakningskameror avslås trots skadegörelse och hot, samt att försäkringsbolagens riskbedömningar innebär att man inte längre kan försäkra sina lokaler. Ett förslag som så ingående riskerar att förstärka befintliga strukturella bias utan att ta utsatthet, rasism, islamofobi och andra intersektionella hinder i åtanke riskerar att få allvarliga oförutsedda konsekvenser, allra värst konsekvenser för samhällets redan mest utsatta och utestängda. Förslaget riskerar dessutom att skapa en ännu större klyfta mellan offentliga aktörer och viktiga aktörer som bekämpar utanförskap i civilsamhället.

Demokrativillkor får allvarliga konsekvenser även utan negativt granskningsbeslut

Det senaste exemplet är Uppdrag granskningens rapport den 18 maj om skilsmässa inom islam. I rapporten framkommer att muslimska kvinnor har svårt att få sin skilsmässa godkänd i hemlandet trots beslut från svensk domstol. Integrations- och migrationsminister Anders Ygeman (S) föreslår i programmet att alla svenska moskéer som inte utför religiösa skilsmässor enligt sharia kan riskera att få sina bidrag frysa i och med de nya demokrativillkoren. Slutsatsen dras trots att moskéerna i flera år lyft problematiken och bitt om hjälp från politiken. Anledningen till att moskéerna "vägrar" ge religiös skilsmässa är att man menar att skilsmässa i svensk domstol ska gälla överallt. Ygemans slutsats går alltså både emot svensk lag och uppmuntrar moskéer till att tillämpa sharia i Sverige. Ibn Rushds erfarenhet är att dessa typ av "feltänk" är vanliga hos både politiker och tjänstemän och föregås av en låg kännedom om minoriteter, muslimer särskilt, samt psykologiska bias som tenderar att leda till särbehandling och diskriminering i demokratins namn. Det är därför mycket oroande att det inte någonstans i betänkandet lyfts hur dessa strukturer ska motverkas hos CVE och demokrativillkoren när dessa nu ska harmoniseras nationellt. Ibn Rushds slutsats är att vad som kan upplevas som kontroll kanske snarare är ett kosmetiskt plåster som orsakar mer skada än bidrar till allmänt intresse eller nationell säkerhet. Ivrigheten i att söka fel, fusk och terrorister genom demokrativillkoren åsidosätter dessutom för första gången de mänskliga rättigheterna, civilsamhällets verksamhetsbehov, samhällets utsatta och det fria engagemanget. Detta är nytt i Sverige och kommer ändra hela civilsamhälleslogiken.

Ska demokrativillkor införas bör det följas av ett regelverk och en nationell hantering. Men att förlägga denna hantering som en permanent funktion vid CVE går tvärtemot svenska principer om myndigheters kompetens. Hur kommer granskningar och bedömningar påverkas av att den utövande myndigheten helt saknar förståelse och kunskap för civilsamhällessektorn och studieförbunden? Betänkandet utvecklar inte heller hur denna kompetens ska säkerställas.

CVE:s kompetens

Diarienummer Ku2020/02393
Remissvar

Att delar av CVE:s strategiska styrning också ingår i en grupp som frekvent förekommer medialt. Bland annat driver att delar av civilsamhället ska avfinansieras och har personliga benägenheter att kontakta bidragsorgan i enskilda fall för att driva igenom bidragsbeslut enligt personens högst personliga åsikter lägger inte en god grund för tillit, trygghet eller rättssäkerhet. Kommer verkligen alla ärenden på CVE att hanteras likvärdigt utan inblandning av enskilda handläggares eller ledningspersoners personliga agendor. Att ordet "kopplingar" dessutom är så avgörande och ändå kvarstår odefinierat i betänkandet innebär att risken för att personliga agendor ska få genomslag och risken för godtyckliga bedömningar är överhängande. Ett exempel på detta är Ibn Rushd Södras samarbete med Nordic Safe cities inom ramen för det antirasistiska och antisemitsika initiativet Kodex Malmö där nyttillträdd ordförande, samma person som ingår i CVE:s styrgrupp, nästan omedelbart efter att tillträda som ordförande, begärde att samarbetet mellan Nordic Safe Cities och Ibn Rushd skulle avbrytas utan någon förankring i det goda arbete som utförs.

"Kopplingar"

Kopplingar till våldsbejakande extremism eller antidemokratiska miljöer är något som diskuteras återkommande i utredningen men utan att närmare definiera eller ens närma sig vad som menas med koppling. I något sammanhang nämns indirekta kopplingar och då bör det även kunna finnas direkta kopplingar.

Om en direkt koppling kan förstås som att en företrädare har en pågående och levande relation med ett sammanhang som står för våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer är det nog relativt enkelt att föreställa sig vad som avses. Om en organisation betalar ut medel till ett dylikt sammanhang kan det också vara relativt tydligt. Men om kopplingen är indirekt, vad betyder då det?

Villkorens implikation eskalerar i och med att villkoren förlängs till släktskap, vem har inte en släkting som hamnat på moraliska villovägar? För många föräldrar kan ett tonårsbarns fall i brottslig verksamhet och gängkriminalitet omvandlas till en outhärlig drivkraft för lokalsamhället och motivation att fånga upp ungdomar i riskleverne. Att förvägra dessa föräldrar möjligheten till engagemang är inte en riskminimering som samhället har råd med. Samhället tjänas av att deras engagemang och deras erfarenheter kommer till nytta genom det ideella engagemanget.

Och om en företrädare är skriven på samma adress som en person som har dessa kopplingar betyder det då att en koppling existerar? Om en företrädare besöker platser där det finns personer med en belagd vurm för våldsbejakande extremism, betyder det att en koppling föreligger? Varför är detta viktigt? Vi har en tradition inom civilsamhället i Sverige av att vilja följa lagar och regler. Det är positivt att det är så.

Men om det finns den minsta tveksamhet inför ett samarbete med en organisation eller om det gäller en person som är påtänkt att bli förtroendevald i en organisation och det

Diarienummer Ku2020/02393

Remissvar

inte är möjligt för organisationen att i en rimlig utsträckning undersöka personen eller organisationens vandel, kommer de flesta organisationer att avstå att gå in i den relationen. Vad kommer det att göra med civilsamhällets organisationer och relationer? Vad kommer hända med samhället och vår syn på våra medmänniskor? Vem kommer att platsa för att sitta i en föreningsstyrelse? Vi tror att det ligger reella och betydande risker i denna vaghet.

Hur friskriver man sig från misstankar?

Flera statliga rapporter har initierats för att utreda Ibn Rushds mytomspunna "kopplingar" till det så kallade Muslimska brödrarskapet. Ofta baseras initiativet till att utreda på islamofobiska myter och rykten som maskeras som legitim kritik. Alla granskningar har resulterat i en bekräftelse på att Ibn Rushd uppfyller kraven för offentlig finansiering. Trots det begär fler och fler bidragsorgan att Ibn Rushd ska utredas och politiska nämnder nekar Ibn Rushd finansiering med hänvisning till samma redan utredda myter och rykten. För Ibn Rushd har den så kallade "kopplingen" blivit ett yrkesmässigt hinder som är omöjlig att friskriva sig ifrån och som kostar enorma mängder skattepengar. Granskningsprocesser tar enormt stora resurser och energi. Civilsamhället kommer dessutom tvingas att försvara sig med ideella krafter mot myndigheter med djupa fickor.

Juridiska möjligheter

Civilsamhällesorganisationer saknar dessutom juridisk möjlighet att överklaga politiska beslut och har små möjligheter att fullfölja överklagan mot ett förvaltningsbeslut. Hur kommer ett beslut utifrån Demokrativillkoren kunna överklagas? Det är redan nästan omöjligt att överklaga eller stämma för diskriminering som organisation, eftersom diskrimineringslagar utgår från privata individers rättigheter, inte privata aktörers rättigheter. Icke-statliga organisationer har små budgetar som dessutom begränsas av det bidragsorgan som en vädjan till, överklagan eller stämning skulle beröra. Maktförhållandet gör att civilsamhällesorganisationer ofta väljer att inte gå vidare med sin anklagan. Samtidigt har beslutsorganen otömbara fickor om en civilsamhällesorganisation väljer att gå vidare med sin anklagan. Det finns inga begränsningar för hur mycket resurser ett beslutsorgan får använda på att motarbeta att en civilsamhällesorganisation ska få bidrag om en politisk vilja eller rasistisk struktur tillåter det. Vilka begränsningar kommer finnas för den nya stödfunktionen eller de som baserar sina bidragsbeslut på dess bedömningar direkt eller indirekt?

Retroaktivitet och olika måttstockar

Ibn Rushds erfarenhet är dessutom att nya juridiska regler tenderar att skapas retroaktivt och att olika måttstockar används för organisationer med och utan muslimsk profil. I fallet Svenska Unga Muslimer (SUM) överklagan (också berörd i betänkandet), väljer den 2:a juridiska instansen kammarrätten, efter att SUM först vunnit i 1:a instans, att tillämpa finansieringsregler för *trossamfund* istället för regler

Diarienummer Ku2020/02393

Remissvar

för *ungdomsorganisationer*. Detta gjorde det möjligt att pröva SUM mot en strängare måttstock än vad som gäller andra sekulära och kristna ungdomsorganisationer. Det framgår inte av betänkandet om man anser denna ordning vara positiv eller negativ. För oss som civilsamhället har ärendet ett starkt symbolvärde. Den som är uträknad demokratisk kommer stoppas oavsett hur regelverket ser ut och det finns inget utrymme till bättring.

Minoritetsstress

Minoriteters rätt till organisering riskerar i och med detta att utvattnas av att antalet individer och deras energi inte kommer räcka till. En minoritetsstress som bara kommer bidra till ytterligare psykisk ohälsa bland grupper så som exempelvis muslimer, särskilt barn och unga.

Granskningarnas avgränsingar

Granskningshetsen kan bäst illustreras av att bidragsorganen uppdrag ofta formuleras som att en utredning ska pågå tills fel hittas, hur vag än den så kallade "kopplingen" än är, även om den de facto är utanför den folkbildningsverksamhet som rapporteras. Det offentliga får så klart bekosta en ny *compliancesektor* inom civilsamhället med storleken resurser som de önskar. Men avgränsningarna i hur demokrativillkoren kommer tillämpas är avgörande för hur, inte *om* utan *hur*, inskränkande de faktiskt kommer vara för våra grundläggande rättigheter. Redan nu ser Ibn Rushd exempel på själv censur och avkylningseffekter som riskerar att få långlivade effekter. Uppsala kommun är ett sådant exempel.

Här genomfördes en granskning 2021. Resultatet blev att Ibn Rushd fick finansiering men tillämpandet resulterar ändå i frågor om det offentligas syn på våra grundläggande mänskliga rättigheter (dessa går inte att välja bort) och övervakning. Ibn Rushds bedömning är att redan i faser för informationsinhämtning och i beskrivningarna i underlaget orsakades skada och uppstod rättsosäkert. I ett PM beställt av Uppsala kommun 2021 begär en konsulterande revisor att Ibn Rushd studieförbund borde svara på om man som organisation stöder Hamas eller inte. Detta efter att en enskild medlem i en palestinsk medlemsorganisation deltagit i en demonstration 2017 på sin fritid, ej organiserad av denna medlemsorganisation, och då sagt att "man kan kalla Hamas för terrorister om man vill, demonstranterna är i alla fall inte terrorister, men alla som stöder regimen har blod på sina händer". Denna typ av "relativisering" av Hamas, menar revisorn, visar på att "det finns stöd för terroriststämplade organisationer" HOS(!) Ibn Rushd. Detta stod alltså skrivet i ett utlåtande tillhörande Ibn Rushds bidragsansökan i Uppsala kommun. Revisorn följde upp detta med att kräva att Ibn Rushd besvarar hur "vårt" stöd till terroristorganisationer går ihop med Ibn Rushds värdegrund.

Revisorernas roll

Diarienummer Ku2020/02393
Remissvar

Revisorers roll är utforskad inom ramen för demokrativillkoren och det är viktigt att deras roll stärks om revision alls ska bedrivas av civilsamhället själva längre, något som är att föredra med tanke på GDPR. Detta visar dock på att initiativtagande part inte hittills haft några avgränsningar att förhålla sig till. Därtill kan demokrativillkoren bidra – till att begränsa granskningarnas omfattning. Samt att bedömande bidragsorgan får till sig underlag som går utanför deras relevans och principer för informationsinhämtning.

Rätten till information om sitt ärende

Många organisationers öde verkar också komma att avgöras i ärenden som ursprungligen inte berör dem. Desto värre är att de idag aldrig informeras utan kan stå på så kallade svarta listor utan att känna till det. Vilka riktlinjer kommer tillämpas då? Hur kommer alla omnämnda organisationer och individer informeras och hanteras efter att de blivit omnämnda i ett ärende? Får alla föreningar kopplade till individen sina bidrag undandragna, även idrotten, politiken och facken?

Oändliga kopplingskedjor för muslimer

Uppsala-ärendet är inte en ovanlighet för Ibn Rushd och dess medlemmar. Och väcker frågor om vilken kontroll partierna och tjänstemännen själva har på sina kollegors fritid och i vilken utsträckning etniska och religiösa minoriteter i Sverige förväntas stå till svars för geopolitiska omständigheter i utlandet, såsom Israel-Palestina-konflikten. När Ibn Rushd ställt frågan om omfattningen av vardera organisations ansvarsbörda för enskilda individer har ofta det muntliga svaret varit att det sträcker sig så långt som studieförbundens formella arrangörskap sträcker sig. Ibn Rushds erfarenhet tyder dock på att det ansvaret sträcker sig långt längre för vissa, särskilt muslimer. I riksdagens interpellationer kan ibland ansvarsbördan framställas som oändlig för muslimer. Det är fortsatt otydligt i betänkandet vilka måttstockar som kommer gälla och för vem. Hos Ibn Rushd påverkar de tilltänkta demokrativillkoren redan personal och representanter som har nekats jobb, privata banklån etc med motiveringen att de är kopplade till Ibn Rushd och/eller andra muslimska organisationer.

Vilket inflytande får nya stödfunktionen på befintliga bidragsorgan

När det sprider sig att denna typ av inskränkande granskningar ska ske i nationell omfattning kommer det få förödande avkylningseffekter och bidra till ytterligare demokratiskt underskott i redan underrepresenterade grupper. Läs Amnesty International Sveriges uttalande om hanteringen i Göteborg där en säkerhetspolisiär stödfunktion, liknande den som föreslås i betänkandet, involveras i Ibn Rushd västras (nämnd i betänkandet) bidragsansökan: <https://www.amnesty.se/aktuellt/beslutet-att-neka-ibn-rushd-bidrag-riskerar-att-hota-religions-och-foreningsfriheten/> "Trots att omfattande granskning av studieförbundet Ibn Rushd slagit fast förbundets viktiga betydelse och att statsbidrag inte använts felaktigt fortsätter ifrågasättandet av Ibn Rushd." Ingenstans i betänkandet framkommer det hur misstänkliggjorda

Diarienummer Ku2020/02393
Remissvar

organisationer också ska få upprättelse och bidrag när misstankarna lever kvar som en form av ryktesspridning. Mer om Göteborgs hantering av Ibn Rushd kan läsas i artikelserien "[Samlad bedömning](#)".

Särskilt för muslimska organisationer förekommer konspirationer, liknande antisemitiska konspirationer, om en muslimsk elit som försöker ta över makten i Europa. Ofta hänvisar kritiker till det så kallade Muslimska brödraskapet. En myt som personal vid myndigheter inte är fria ifrån och som starkt påverkar hur handläggare och tjänstemän ser på muslimsk folkrörelse och Ibn Rushds möjligheter till likabehandling. Folkbildningsrådet har i flera omgångar försökt stötta Ibn Rushd mot ryktesspridningen utan goda resultat <https://www.ibnrushd.se/folkbildningsradet-avslutar-sarskild-uppfoljning-av-ibn-rushd/> – myten lever kvar. För att den nya funktionen ska upplevas rättvis och legitim måste ett positivt resultat från en granskning innebära en garanti för bidrag även då bidragsorganet består av politiker eller konspirationer får plats medialt. Hur kommer stödet se ut för den som blir granskad och friförklarad? Vilket inflytande kommer stödfunktionen ha på politiska bidragsorgan? I dagsläget får bidragsorgan fatta vilka beslut de vill oavsett tjänsteutlåtanden från förvaltningsidan, skulle en ny stödfunktion ändra den ordningen?

Den ökända "MSB-rapporten" 2017 är ett annat exempel på hur okvalificerade texter lever kvar trots dementerande och arkivering. Hur kan regeringen, CVE och den nya stödfunktionen garantera att demokrativillkoren inte blir ytterligare en funktion som minoriteter ska försvara sig emot för att få delta på lika villkor.

I ett [beslut från Skolinspektionen](#) i dagarna hänvisar Skolinspektionen till två yttranden från Säpo (se bilaga diarienumr: 2019-10815-88.2 och 2019-10815-89.2). Säpo skriver i sitt yttrande att studieförbundet Ibn Rushd "domineras" av Muslimska brödraskapets ideologi. Säpo hänvisar i sin tur sin bedömning till rapporten Muslimska Brödraskapet i Sverige- studie (MSB Norell, Carlbom, Duranni 2017), den så kallade "MSB-rapporten". En anklagelse som avslås av den 200 sidor långa utredningen som Folkbildningsrådet har gjort:

*Förtydligande från Folkbildningsrådet
28 april 2020 skickar Folkbildningsrådet ut ett förtydligande till Sveriges kommuner och regioner med anledning av studien.*

"En del kritiker hävdar att det skulle finnas kopplingar mellan Ibn Rushd och Muslimska brödraskapet och att rapporten När tilliten prövas fastslår detta samband. Det stämmer inte. [...] Folkbildningsrådets styrelse konstaterar att Ibn Rushd fyller en viktig funktion i samhället och har inte funnit skäl att ompröva statsbidraget till studieförbundet."

Läs i [Folkbildningsrådets brev](#).

Diarienummer Ku2020/02393
Remissvar

Rasporten "Muslimska Brödrskapet i Sverige", har kritiserats hårt av en närmast enig forskarkår för bristande vetenskaplig kvalitet. I den finns Ibn Rushd benämnt i ett helt stycke. Bland annat står det att Ibn Rushds ledning är helt styrd av Muslimska Brödrskapet, något som alltså avvisats i flertalet studier, av Folkbildningsrådet och av Göteborg stad själva. Kartläggningen hävdar även att insynen i Ibn Rushds verksamhet är minimal trots att Ibn Rushd genomgår samma redovisningskrav som alla andra studieförbund och därutöver, enligt Folkbildningsrådet, granskas i större omfattning än något annat studieförbund. Kartläggningen refererar bland annat till ett antal debattartiklar och artiklar skrivna av Johan Westerholm som kartläggningen beskriver som "frilansjournalist". I själva verket är Johan Westerholm bland annat redaktör bakom den högerextrema och islamofobiska online-tidningen Ledarsidorna som bland annat hävdar att Muslimska Brödrskapet styr den historiska organisationen Folk och Försvar där både Kungen och försvarsmakten medverkar samt att de har kontroll över Socialdemokraterna.

I en direkt förfrågan till MSB om huruvida MSB står bakom kartläggningen (den så kallade MSB-rapporten) så svarar MSB:

"MSB har inte yttrat sig över någon organisation – det ingår inte vårt uppdrag. MSB har därför inte reviderat eller uttryckt någon uppfattning om Ibn Rushd."

Vidare skriver MSB om själva kartläggningen att eftersom den är finansierad med offentliga medel så finns rapporten tillgänglig men "Det är författarna som står bakom rapporten – inte MSB". MSB fortsätter med att förtydliga att författarna inte representerar myndigheten: "de företräder naturligtvis sig själva och inte MSB".

Detta är en rapport som fortsätter göra stor skada och som Ibn Rushd och andra föreningar lever med effekterna av varje dag. Den debatteras i kommunfullmäktige över hela landet och vi och våra medlemmar får ständigt stå till försvar för dess innehåll. Inget annat studieförbund behöver verka under samma förutsättningar. Vilka garantier kommer införas för att inte samma sak ska hända med det underlag som kommer produceras av den nya stödfunktionen eller som ett resultat av demokrativillkoren?

Proportionerlighet

Vilka resurser och verktyg kommer tillsättas för att säkerställa att demokrativillkoren inte blir det som faktiskt skadar demokratin? Det framkommer inte i betänkandet hur många grundlagstadgade rättigheter eller i vilken omfattning grundlagstadgade rättigheter kan påverkas negativt av en demokrativillkorsgranskning innan en granskning avbryts eller aldrig initieras. Inte heller framkommer det i betänkandet hur dessa granskningar ska genomföras utan risk för oproportionerliga konsekvenser mellan samhällsgrupper eller typer av organisering inom civilsamhället. Något som riskerar att redan en granskning kan få konsekvenser för föreningsfriheten, yttrandefriheten och religionsfriheten trots att inga förseelser framkommer. När

Diarienummer Ku2020/02393
Remissvar

förseelser framkommer kvarstår vikten av proportionerlighet som inte heller hanteras i betänkandet. I vilken omfattning kommer demokrativillkoren ge möjlighet till progression, förändring och förbättring. Hur länge är en person eller organisation dömd? Kan man stängas ute från civilsamhället? Om man kan stängas ute är inte risken då överhängande att det parallelsamhälle som politiken menar att man försöker bekämpa bara kommer riskera att växa sig större? Vad är processen för att rentvå sig?

Andra vägar

Slutligen ser Ibn Rushd andra vägar än de föreslagna demokrativillkoren och en ny stödfunktion förlagd på CVE. Varför inte använda demokratiska indikatorer för att se var det finns svaga punkter och då sätta in extra resurser istället för att ta bort resurser? Det är så vi alla inom civilsamhället arbetar med de grupper som är behov av demokratifrämjande insatser. Även representanter som hamnat fel i civilsamhället behöver stöd.

Regeringskansliet kan exempelvis vända sig till Skatteverket som sedan tio år framarbetat rutiner för fördjupad dialog med skattebetalare istället för fler straffverktyg. Läs mer här:

<https://skatteverket.se/download/18.361dc8c15312eff6fd1e7ef/1466687043407/%C3%84ndrade+riktlinjer+f%C3%B6r+f%C3%B6rdjupad+dialog.pdf> Syftet är att ha en dialog om skattefrågor och att så många företag som möjligt ska redovisa rätt från början. I rapporten "Nudge eller hot? – En jämförelse av mjuka och hårda incitament till skattebetalning"

<https://www.skatteverket.se/download/18.5b35a6251761e6914206e49/1611829283426/Nudge%20eller%20hot%20-%20En%20j%C3%A4mf%C3%B6relse%20av%20mjuka%20och%20h%C3%A5rda%20incitament%20till%20skattebetalning.pdf> framkommer att "betalningsbenägenheten [ökar] med hjälp av nudges i samma storleksordning som om man hade hotat om restförling." Företagarnas undersökning visar att Skatteverket idag toppar listan över myndigheter för svenskarnas förtroende och att det så kallade skattefusket minskat. Statistiken visar att de flesta vill göra rätt för sig och att möjligheterna att göra rätt ökar när man får det stöd man behöver. Samma logik går sannolikt att tillämpa på civilsamhället och dessutom med resultatet att svenskarna får ett större resultat för bidragshanteringen.